

‘Onder de Boschboom’

Afscheid van de tijd

De koninklijke Klokkengieterij Eijsbouts te Asten liet eind september Bosschenaren, gedwongen en onverhoeds, afscheid nemen van hun eigen tijd. Enige honderden buurtgenoten hebben aan den lijve ondervonden hoe het voelt om werktuigelijk kijkend, ieder moment en tientallen keren bot te vangen door zijn blik te richten op het verdwenen uurwerk van de St. Jan. Dat heet nu onderhoudswerkzaamheden. Versleten onderdelen vervangen, de wijzerplaten een beurt geven, het hemels goud voor even opleuken. Maar wij moesten het minus de eeuwig lopende pendule doen. De toren van de St.-Jan leek sinds mensenheugenis zonder zin en betekenis. Geen probleem, wel een rare gewaarwording. Ondanks klokken in huis, één horloge om de pols, pas nadat we lang twee sierlijke armbanden droegen. Maar de echte tijd blijkt ieder moment van ons leven onvervangbaar en zelfs...onachterhaalbaar.

De tijd staat nooit stil, loopt als een fluitje van een cent en doet dat voor noppes, staat voor iedereen klaar, verlaat het onderscheid tussen rang of stand, weigert niemand zijn plaats in het leven, paalt onze loopbaan af, rekent ons verloren tijd niet toe, geeft orde en rust, vergeet de berooide St.-Jan, het komen en gaan in ‘t Bossche Broek, rangschikt, wat anders in chaos verloopt, maant tot spoed en ruikt naar roest, is verantwoordelijk voor elk beschreven moment, verdeelt ons leven van minuut tot minuut, snijdt die rap in seconden en is iedereen toch de baas.

Voor ieder af te lezen? In de buurt van torens, kijken wij altijd omhoog.

Daar staat nu weer de eeuwig tijd als nieuw, gepoetst, schoongemaakt, gerepareerd. Dat springlevend oudje blijkt te zijn ingehaald. Wij richten de blik heel vaak per dag naar de klok op de St.-Jan. Fietsers kijken gejaagd, meten de afstand naar kantoor of school, stratenmakers begrenzen hun af te leggen domein, huismoeders bakenen gemakshalve de meters af die hen nog scheiden van thuis. Het merkwaardige is, dat iedereen elders zijn precieze tijd weet te halen, maar toch teleurgesteld was in de leegte vóór zijn blinkend blij en betoverd bestaan. Niet voor niets zijn torens eigendom van een gemeente. Op de tinne van de toren kon je immers zien waar de vijand vandaan kwam.

Een maand geleden zag een zaal belangstellenden een filmpje van Cupenda met als hoofdrolspeler onze buurtgenoot en horloger, Willem van den Berg, zo maar uit zijn winkel weggelopen. De filosofie liep wel voorop, maar als het gestolde beeld van klokken en horloges bleef hij ons toch, onwankelbaar, het meeste dierbaar.

Hoe laat is het ? Die vraag beantwoordt een Bosschenaar blijkbaar altijd met: ‘t Is klik veur den bult, ‘t hee krèk gespuld.

De tijd is zelfs in onze taal, destijds, dus mannelijk gemaakt, maar indertijd ook vrouwelijk, maar nimmer nooit neutraal. Het doet er kennelijk toe.

Niet meer gekeken en zelfs niets gemerkt: de torenklok is gerepareerd, de wijzers blinken in de zon, het mechaniek gesmeerd en wij maar kijken, uren lang. De ‘tijd’ is, hoorbaar én zichtbaar terug. Die kon van ons geen afscheid nemen.

Theo Hoogbergen

Reacties: hoogbergened@home.nl

‘Onder De Boschboom’ is een rubriek van cultuurhistorische aard, die haar columnisten een podium biedt om op persoonlijke titel onderwerpen die met de Bossche cultuur te maken hebben uit te diepen. Reacties? Stuur uw email naar: onderdeboschboom@kringvrienden.nl